

Asia: Itä-Lapin kuntayhtymän lausuntopyyntö Itä-Lapin elinvoimaohjelmasta 2025–2029

Pelkosenniemen kunnan lausunto Itä-Lapin elinvoimaohjelmasta 2025–2029

Itä-Lapin elinvoimaohjelmaa on laadittu laajassa yhteistyössä ja sen laatimisaika on erinäisistä syistä venynyt. Näin ollen on hyvä, että ohjelma ollaan saattamassa valmiiksi. Rakenteellisena ratkaisuna on eduksi, että elinvoimaohjelma toimii samanaikaisesti myös toimenpideohjelmana. Aikataulumuutoksista johtuen olisi hyvä harkita ohjelman aikajänteen muuttamista vuosiksi 2026–2029.

Itä-Lapin strategisiksi elinvoimatekijöiksi on nostettu: Vihreä siirtymä & bio- ja kiertotalous; Yritystoiminta ja elinkeinojen kehittäminen; Matkailu ja luonto; Koulutus ja ammattitaitoinen työvoima sekä Saavutettavuus. Kokonaisuudessaan kaikki valitut elinvoimatekijät ovat olennaisia myös Pelkosenniemelle ja vastaavat ylätasolla kunnan elinvoima- ja elinkeinopoliittisia tavoitteita.

Pelkosenniemen kunta toteaa näistä tekijöistä seuraavaa:

Vihreän siirtymän & bio- ja kiertotalouden kohtaa voisi täydentää Lapin aurinkovoimaselvityksen tiedoilla. Soklin kaivoshankkeen paikkaa elinvoimaohjelmassa tulee arvioida uudelleen Savukosken päätettyä vetäytyä kuntayhtymästä, vaikka kaivoshankkeen realisoituessa vaikutukset tulisivat ulottumaan myös kuntayhtymän alueelle. Toimenpiteissä mainittua: *”Kannustetaan yrityksiä ottamaan käyttöön hiilijalanjälkilaskuri ja huomioimaan kestävyys ja vastuullisuusraportointi osana omaa toimintaansa”* tulisi terävöittää, sillä jo EU:n vastuullisuussäätely ohjaa yrityksiä vastuullisuusraportointiin (EU Corporate Sustainability Reporting Directive ja EU Sustainability Reporting Standard). Jalostusasteen paikallinen nostaminen on tärkeää.

Yritystoiminta ja elinkeinojen kehittäminen -strateginen elinvoimatekijän osalta Pelkosenniemen kunta tuo esiin jo aiemmin havaitun huolen ja tarpeen yrittäjien ikääntymisen myötä tapahtuvien sukupolven- ja omistajuusvaihdosten kriittisyydestä harvaan asuttujen alueiden palveluille ja elinvoimalle. Koska väestön ikääntyminen koskee koko seutukuntaa, tämän vaikutukset myös yritystoiminnan jatkuvuuteen tulisi huomioida elinvoimaohjelmassa. Ohjelmassa tuodaan esiin senioriyrittäjyys, mutta olennaisempaa voisi olla huolehtia siitä, että luopuvien yrittäjien tilalle saadaan jatkajia.

Matkailu ja luonto ovat keskeisiä elinvoimatekijöitä, ja kunta pitää tarpeellisena kestävän matkailun kehittämistä, johon myös elinvoimaohjelmassa nostettu ympärivuotisuus liittyy. Matkailun kohdalla mainittu kahdeksan vuodenaikaa on hyvä nosto ja erottumistekijä, mutta sitä sekoittaa aiemmin samassa asiakirjassa Itä-Lapin vahvuutena esitetty neljä vuodenaikaa. Matkailun kehittämisen osalta Itä-Lapin sisällä tulisi jatkaa yhteistyötä reitistöjen kehittämisessä, sillä matkailijan reitti ei pysähdy kuntarajalle. Teknisluontoisena huomiona todettakoon, että matkailu ja luonto -nelikenttiä on ohjelmassa kaksi osin samasisältöistä, joten nämä tulisi yhdistää.

Koulutus ja ammattitaitoinen työvoima - strateginen elinvoimatekijän osalta voisi vielä tarkemmin analysoida, mitä kaikkia koulutuksellisia mahdollisuuksia seutukunnan alueella on, kun myös monimuoto-opinnot huomioidaan. Ammatillisen aikuiskoulutuksen ja vapaan sivistystyön (ml. avoin yliopisto) kaikki tarjonta tulisi saattaa paremmin alueen työikäisen aikuisväestön ja yritysten käyttöön. Ohjelmassa olisi myös hyvä lyhyesti pohtia, mitä riskejä lukiokoulutukseen liittyvillä muutosesityksillä on alueen elinvoimalle ja osaavan työvoiman saatavuudelle. Nuorten yrittäjyyskasvatuksen roolin korostaminen on kannatettavaa.

Saavutettavuus on olennainen elinvoimatekijä ja sen edistämiseksi kuntayhtymän edunvalvontatyö on olennaista maakunta- ja valtakunnantasolla sekä kansainvälisessä yhteistyössä.

Ohjelmassa ei ole mainintoja Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueesta. Koska työllisyysalue on myös Itä-Lapin yhteinen elinvoimaan vaikuttava toimija, se tulisi ainakin mainintana huomioida ohjelmassa. Savukosken kunnan eroaminen kuntayhtymästä tulisi huomioida elinvoimaohjelmassa vähintään todeten, että kuntayhtymän kokoonpanoon on tulossa muutos.

Kokonaisuudessaan Pelkosenniemen kunta toteaa, että alueen yhteisen elinvoimaohjelman laatiminen on jo hyvin pitkällä ja syytä saattaa loppuun jatkuvista toimintaympäristömuutoksista huolimatta.

Pelkosenniemen kunnanhallitus